

Výstava o Františku Sušilovi

V roce 2018 je dílo Františka Sušila (1804–1868) připomínáno nejen z historických důvodů českého národního obrození na Moravě, ale také pro jeho odkaz současnosti. Dokládají to přednáškové, kulturní a hudební pořady v **Rousínově**, v **Ořechově** a v **Brně**, pořádané ke 150. výročí Sušilova úmrtí. Přestože Sušil kromě svých tištěných děl a nemnoha rukopisů téměř nezanechal hmotných a věčných stop svých činností, péčí Diecézního muzea a kurátora Pavla Zemana vznikla dobrá výstava, určená širší kulturní veřejnosti. Byla instalována v tzv. Propité věži brněnské katedrály sv. Petra a Pavla (15. 6. – 30. 9. 2018).

V komorním prostoru věže byly rozmístěny tematické panely, vypovídající o Sušilově době, jeho životě a odkazu zejména prostřednictvím textů, knih a autentických obrazových dokumentů. Texty mají trojí povahu: odborné hodnocení, Sušilovy texty (výroky, překlady, básnická tvorba) a zápisy lidových písní, **reflexe Sušilových spolupracovníků a přátel**. Program výstavy otevřel obraz doby a prostředí česko-německého industrializovaného Brna, „moravského Manchesteru“, kam Sušil přišel z piaristického gymnázia v Kroměříži na katolická bohoslovecká studia, aby se sem po letech kněžské služby v Olbramovicích vrátil jako profesor novozákonní teologie. Panel nazvaný Kněz a učitel připoměl, jak Sušil po brněnských zkušenostech zaváděl v Olbramovicích pro české farníky české kázání a český zpěv, což mělo ve své době zvláštní dopad na postavení jazyka a národní povědomí. Svůj panel dostala Sušilova družina, neformální společenství vzdělaných kněží a přátel, v odborné literatuře bohatě zpracovaná. Samostatné panely věnovali autoři výstavy jak lidem bezprostředně ovlivněným osobními vztahy – k tomu

vypovídal také panel s názvem Nejbližší přítel, věnovaný Matěji Procházkovi (1811–1889) – tak také Sušilovi jako vzoru a jeho vlivu na venkovské kněze, kteří nebyli jeho blízkými spolupracovníky. Výstava představila takový příklad milotického Vincence Janalíka (1804–1855), kterého se Sušilem pojil zájem o lidové písně. Znali se z piaristického gymnázia, ale pak se jejich cesty rozdělily (Janalík pokračoval na studiích v Olomouci). Uvedené panely vystihly v rámci malých prostorových možností podstatné události, osoby i myšlenky. Je dobře, že autoři věnovali místo také střípkům, které zachytily Sušila člověka jako duši bázlivou, tichou a plachou, i duši hořící emocemi.

Co se týče vlastního díla, věnovala výstava nejvíce místa Sušilovi jako překladateli a **teologovi**. **Znalci mohou posoudit** jeho mimořádné jazykové schopnosti. Překládal z latiny a němčiny, znal vedle živých jazyků také řečtinu (přeložil např. antologii Ovidiova díla), hebrejštinu a další historické jazyky. Výstava předvedla ukázky rukopisů a výtisky Sušilova českého překladu Nového zákona, který také obšírně interpretoval. Sám Sušil to chápal jako „úkol života“, na který potřeboval nejméně 25 let. Studium těchto pramenů je náročné pro autorův styl jazyka, i proto, že Sušil rád používal vlastní jazykové novotvary; některé známe také z názvů lidových písní, které tvořil (neveta, nedoba). Autoři vtipně zpestřili program výstavy hádankou současného výkladu několika Sušilových jazykových novotvarů.

Z etnomuzikologického úhlu pohledu na dílo F. Sušila, prezentované na výstavě, se sběratelství lidových písní jeví takřka marginální záležitostí. Svazky prezentovaných Sušilových knih toho mohou být dokladem a Sušil sám zřejmě chápal

těžiště své práce v aktivitách pro katolickou církev, věrouku a vlastenectví. Jeho podpora českého lidového zpěvu duchovního i světského a sběratelství písní však byly součástí téhož programu, rozšiřovaly ho o novou dimenzi české kulturní paměti a zasloužily by si na výstavě větší pozornosti. Pro české i zahraniční návštěvníky, které jsem zde zastihla, mohla být například příležitostí k prezentaci brněnských tisků prvního vydání notovaných sbírek lidových písní nebo příležitostí ke zvukové ukázce světoznámých Dvořákových sborů, inspirovaných Sušilovými záznamy. Jsou živým pěveckým repertoárem a dodnes

i předmětem náročných cizojazyčných překladů původních písňových textů plných metafor a zastřených výrazů. Výstava mohla nabídnout také ukázkou z **Hutkových nahrávek a dalších interpretací Sušilových zápisů lidových písní**, i když Sušilův živý hudební odkaz vyzněl na koncertě zvaném Pocta P. Františku Sušilovi v brněnském Besedním domě 1. 3. 2018. **Skromné podmínky jedné nedostavěné věže brněnské katedrály** i tak umožnily dobrý počín pro kulturní a historické povědomí, spojené s Brnem a Moravou.

Věra Frolcová (EÚ AV ČR, v. v. i.)

Konference Agrární / zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 21. století ve střední Evropě. Národní zemědělské muzeum, Praha, 8.–9. listopadu 2018

Ve dnech 8.–9. listopadu 2018 uspořádalo Národní zemědělské muzeum (NZM) ve spolupráci s Univerzitou Karlovou, Českou zemědělskou univerzitou a Českou akademií zemědělských věd a pod záštitou ministra zemědělství mezinárodní interdisciplinární vědeckou konferenci s názvem Agrární / zemědělská osvěta a vzdělávání v 18. až 21. století ve střední Evropě, s podtitulem Instituce a osobnosti, jejich působení v kontextu politického, ekonomického, sociálního a kulturního vývoje střeoevropského venkova. Dvoudenní zasedání se konalo v **nově zrekonstruovaných prostorách zemědělského muzea v Praze na Letné**.

Čtvrteční dopolední jednání bylo společné pro všechny účastníky a bylo věnováno nejen přivítání účastníků zástupci všech spolupracujících institucí,

ale především vstupní přednášce **Antonína Šimšíka, který představil nové koncepte** na oživení NZM v letech 2015–2018; po přednášce následovala komentovaná prohlídka nových expozic muzea.

Vlastní zasedání začalo po poledni a zahájili jej úvodním slovem o tématu konference Jiří Šouša a Eduard Kubů (oba Filozofická fakulta UK). Jejich příspěvek se týkal nejen historických etap vývoje zemědělství v našich zemích, ale především rozvoje a dopadu agrárního školství na zemědělskou činnost. Poté se jednání rozdělilo do dvou sekcí: první se věnovala osvětě venkova od 18. do 1. poloviny 20. století. Nejstaršímu období (z hlediska časového zaměření konference) – zemědělské osvětě v předosvícenském období se věnoval Viliam Čičaj (Historický ústav SAV), který upozornil na úlohu nových